

11.53x21.16	1	עמוד 73	סגולה	16/03/2020	72401048-6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

עניינים של היהודים מבוא להיסטוריה ישראלית אחרת

משה ברנט

כרמל, תשע"ט, 472 עמ'

לשאוף לעלייה המונית ולהקמת מסגרת מדינית. הקמת מדינה באוגדה או עלייה המונית לארץ ישראל הן רק שתיים מאפשרויות ההצלה שהוחמצו, אך לדברי ברנט לא מדובר בטעויות טקטיות אלא במדיניות. הנהגת הציונות שאחרי הרצל ראתה עצמה כמי שמייצגת את היישוב ולא את יהודי הגלות. אילו הייתה הציונות שואפת להקמת מסגרת מדינית המייצגת את יהודי העולם, טוען ברנט, היה בידיה להצטרף לבעלות הברית – כמו שעשו ממשלות גולות באירופה – ולהפוך את הצלת היהודים לאחת ממטרות המלחמה. בהיעדר מדינה נותרו יהודי אירופה ללא נציגות בינלאומית במהלך המלחמה, ואחרי השואה התייחסה אליהם הקהילה הבינלאומית כעקורים, כאזרחים אירופים שיש להחזירם לארצות מוצאם.

במבוא לספר מדייק ברנט ומצהיר כי הוא אינו היסטוריון האמון על בירור דקדקני בארכיונים. רוב העובדות שהוא עוסק בהן אכן נדונו במחקרים קודמים, אך הסיבה העיקרית לכך שהספר אינו היסטורי היא אחרת: הדיון שלו בעבר אינו מכוון להבין את מה שהתרחש, אלא להצביע על מה שהיה צריך להתרחש ולראות לאורו את העבר. זהו מעין כתב אשמה של איש הציונות המדינית העומד לאחור ההתרחשויות ומשמיע את קולה של האפשרות שלא התממשה, וכך מאיר באור מחריד ומרתק את מה שהתרחש.

מוסכם למדי כי הציונות הייתה סיפור הצלחה. תוך עשרות שנים הפכה המדינה היהודית מרעיון כמעט הזוי לממשות קיימת, ואילו הגולה שהציונים יצאו נגדה באה בחלקה הגדול אל סופה הנורא בשואה. אלא שעבור הציונות ההרצליאנית המטרה הייתה פתרון בעיית היהודים באירופה, והמדינה הייתה רק אמצעי. מנקודת המבט הזו השואה אינה הוכחה לצדקת דרכה של הציונות אלא הכישלון הנורא שלה.

משה ברנט תולה את הכישלון הזה בשינוי שחל בתנועה הציונית בעקבות הסירוב לתכנית אוגדה ובעקבות פטירתו של הרצל. שם הספר מאזכר את המחלוקת שניטשה באותם ימים בשאלה האם הציונות צריכה לייצג את עניינם של היהודים או את עניינה של היהדות. בעוד הרצל העדיף לפתור את בעיותיהם של יהודי אירופה, אחד העם היה מוטרד מעתידה של היהדות במציאות המודרנית. הוא לא האמין שאפשר להעלות לארץ ישראל את כל היהודים או אפילו את רובם, אך ביקש להקים בארץ חברת מופת שתשמר את הרוח היהודית. לטענת ברנט, הציונות המעשית – ששלטה בכיפה לאחר מותו של הרצל – אימצה את עמדתו של אחד העם והתרכזה בעלייתם של חלוצים שיתרמו ליצירת התרבות החדשה, מעין דת יהודית חדשה, במקום